

מראי מקומות - ביצה

לב:

מהחתיכות, אי"ז נקרא קורע ע"מ לתקן, אלא הוי תיקון מנא, וע"ש באריכות.

ו. ואם א"א לאפות אא"כ גורפו מותר

ע' ברא"ש (ח) שכ' דגריפה דשמעתין מייירי כשנפל לתוך התנור מן הטפילה והטיח של התנור, ואין צריך כ"כ בגריפה זו אלא שיהי' הפת נאה, ואפי' הכי התירוה, לפי שאין בה אלא איסור טלטול בעלמא. אבל בגריפה שלנו, שהוא כיבוי, אפשר שלא היו מתירין הני אמוראין בשביל פת. אלא דסיים דבתנורין שלנו, דא"א לאפות כלל בלא גריפה, הלכך מותר ואפי' לרבנן, דכיבוי לצורך אוכל נפש מותר אף לרבנן.

ז. שרקין ל"י תנורא ביומא טבא

פרש"י, ותימה לן מילתא, דגבול טיט תולדה דדישה היא. והק' הרש"ש, הא לישא לא שייך אלא בגדולי קרקע, ועפר וטיט אינם גדולי קרקע, וא"כ מה שייך בה לישא, והניח בקו'.

ח. התם בנין קבע אסרה תורה

מכאן הק' הבאר יצחק (י"ג, ענף א') על מש"כ תוס' בשבת (צ"ה) דאין בנין אסור מן התורה ביו"ט, משום דאמר' דמתוך דהותרה בונה במגבן גבינה, שהוא צורך אוכל נפש, מותר מן התורה לכל צורך, והרי כאן מבואר דבונה אסור מן התורה ביו"ט. וכ' דצ"ל דלשון "אמרה תורה" מצינו גם באיסורים דרבנן.

ט. והכא משום כבודו לא גזרו ב"י רבנן

פרש"י, משום כבוד הבריות לא גזרו. והק' השפת אמת, א', דבגמ' חילקו בין אם עביד אהללא או לא, ולפי רש"י בדעת ר' אשי אין צריך לתירוץ זה, ומשמע דלכ"ע הוא. ועוד, דאמר' בסמוך דמלמעלה למטה שרי, דהיינו דמותר להקיף ב' חביות אף שכבר יש קדרה למעלה, וא"כ כ"ש בדליכא אהל כלל דמותר, ובהא דבית הכסא אין אהל כלל. והביא דבהרא"ש אי' דגם משום כבוד יו"ט שרי, וי"ל דזה הי' כוונת הגמ' מעיקרא ג"כ, דבלי אהל לא גזרו בבנין עראי אטו קבע משום שהוא צורך יו"ט.

י. וכן ביעתא

הק' החזון איש (או"ח נ"ב, י', ד"ה קל"ח), הא ביצים אינם מחזיקין טפח, וא"כ למה הצריכו חז"ל שיהיו מלמעלה למטה, אפי' ממטה למעלה אין חסרון, כיון שאין כאן גג טפח [וע"ש מה שצידד ליישב עכ"פ לדעת הרמב"ם], וכ' דאם מייירי בביצים גסים, שיש בארכן טפח, א"ש.

א. לעדויי חושכא

פרש"י, כשהיא נעשית בראשה פחם מעבירה. וכ' הבית יוסף (או"ח תק"ד, י') דמשמע מדברי רש"י שאין מותר להעביר אלא ראש הפתילה שהוא עשוי פחם, אבל לחתוך גוף הפתילה לא. וכ' הט"ז (י"ב) דטעם הדבר הוא משום דמה שנעשה פחם הוא מעכב את האור, וזה מותר משום שאין כאן תיקון כלל, אלא מסיר דבר המקלקל, והוא כאילו הי' דבר אחר דבוק בנר, דהא אין הפחם דולק כלל, אבל לחתוך ראש הפתילה מה שלא נעשה פחם, זה נקרא תיקון כלי עצמו.

ב. אין גודלין אותה לכתחלה ביו"ט

פי' המשנה ברורה (תק"ד, מ"ב) בשם המאירי, כששזורה עביד כלי ביו"ט. והעיר בשער הציון (נ"ב), אמאי מסיים דעביד כלי, תיפוק ל' דאסור משום טויי, וכ' דאפשר דאי משום טויי לחוד, יהי' אסור רק ברוחב הסיט, ומשום כלי חייב כל שהוא ראוי להדלקתו.

ג. כל המרחם על הבריות בידוע

שהוא מזרעו של אברהם אבינו

כ' המהרש"א דנקט אברהם משום שמצינו מדה זו של צדקה מפורש אצל אברהם, דכתי' כי ידעתי... לעשות צדקה וגו'.

ד. אף חיינו אינן חיים

פי' הבן יהוידע, דחיים היינו פרנסה, ואם יש לו בהם דוחק וצער פרנסה, אינם חיים. ואמר' דמי שמצטרך לבריות ולוקח מהם צדקה, לא מבעיא דאין שנים אלו דעניות נחשבים לו חיים, אלא אף אח"כ אם נתעשר ונעשו לו שנים של חיים, ג"כ אין אלו חיים גמורים, יען כי בעשרו יבוש מאותם העשירים שקבל מהם צדקה בזמן עניותו.

ה. ואין חותכין הנייר לצלות בו מליח

ע' בביאור הלכה (ש"מ, י"ג, ד"ה אין שוברין), דכ' דמשמע דהאיסור כאן הוא משום עשיית כלי. והק', למה אין כאן ג"כ איסור קורע. ועוד, מלשון הרמב"ם משמע דאיסור עשיית כלי דכאן אינו אלא מדרבנן, ולמה אינו אסור מדאורייתא מדין קורע. והביא שיש שהיו רוצים להוכיח מכאן דלא שייך קריעה אלא היכא שיש גופים רבים שנתדבקו ביחד, אבל לא בדבר שהוא מגוף א', והביא הביאור"ל ראיות דזה אינו. וכ' לחדש דלא שייך קורע ע"מ לתקן א"כ רוצה לתקן ע"י קריעתו שני החצאים שקרע, אבל אם רק קורע דבר אחד לצורך רק א'.